

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

1. ΟΡΙΣΜΟΣ

Στη θεματική περίοδο υποβάλλεται στον αναγνώστη το ερώτημα «Τι είναι;» ή «Τι ονομάζεται, λέγεται, ή καλείται» μια συγκεκριμένη έννοια που πρόκειται να οριστεί. Τα δομικά στοιχεία του ορισμού είναι:

α) **Η οριστέα έννοια** (η έννοια δηλαδή που ορίζεται).

β) **Το γένος ή είδος της έννοιας** (η ευρύτερη έννοια ή κατηγορία στην οποία ανήκει η οριστέα έννοια) και

γ) **Η ειδοποιός διαφορά** (εκείνο δηλαδή το χαρακτηριστικό γνώρισμα που κάνει την οριστέα έννοια να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από κάθε άλλη του είδους).

1° ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Με τον όρο εργασία (ΟΡΙΣΤΕΑ ΕΝΝΟΙΑ) ονομάζουμε την σκόπιμη σωματική και πνευματική απασχόληση του ανθρώπου (ΓΕΝΟΣ) που αποβλέπει σε παραγωγικό σκοπό. (ΕΙΔΟΠΟΙΙΟΣ ΔΙΑΦΟΡΑ). Η εργασία ανάλογα με το πολιτιστικό επίπεδο και το κοινωνικό-οικονομικό σύστημα που επικρατεί έχει διάφορες μορφές. Στις πρωτόγονες κοινωνίες, εργασία ήταν η άμεση εξεύρεση των απαιτήτων για την διατήρηση στη ζωή, ενώ στην κλειστή οικονομία καθένας κάνει όλες τις εργασίες μόνος του ή με την βοήθεια της οικογένειάς του.

2° ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η ευφυΐα (ΟΡΙΣΤΕΑ ΕΝΝΟΙΑ) είναι η ικανότητα ενός ατόμου να κατανοεί, να μαθαίνει, να σκέφτεται και να επιλύει προβλήματα (ΓΕΝΟΣ) με τρόπο που να αποδεικνύει διανοητική επάρκεια (ΕΙΔΟΠΟΙΙΟΣ ΔΙΑΦΟΡΑ). Περιλαμβάνει την ικανότητα προσαρμογής σε νέες καταστάσεις, την κατανόηση σύνθετων ιδεών και την γρήγορη εκμάθηση από εμπειρίες.

3^ο ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η Παιδαγωγική (ΟΡΙΣΤΕΑ ΕΝΝΟΙΑ) είναι μια κοινωνική επιστήμη (ΓΕΝΟΣ), η οποία εξετάζει τον άνθρωπο, δηλαδή τις αλλαγές της συμπεριφοράς του κυρίως στην παιδική και εφηβική του ηλικία, υπό το πρίσμα των επιδράσεων της διαδικασίας αγωγής και μάθησης (ΕΙΔΟΠΟΙΟΣ ΔΙΑΦΟΡΑ).

Π. Ξωχέλλης, Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης

2. ΔΙΑΙΡΕΣΗ

Στη θεματική περίοδο υπάρχει μία έννοια η οποία διαιρείται σε υποκατηγορίες, είδη ή μορφές της και έτσι εκεί παρουσιάζονται τα στοιχεία αυτά από τα οποία αποτελείται.

Τα δομικά στοιχεία της διαίρεσης είναι:

- α) **Η διαιρετέα έννοια** (η έννοια δηλαδή που διαιρείται),
- β) **Η διαιρετική βάση** (τα στοιχεία ή το χαρακτηριστικό γνώρισμα, το κριτήριο ως προς το οποίο διαιρείται) και
- γ) **Τα είδη** της διαίρεσης.

1° ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ο πολιτισμός (ΔΙΑΙΡΕΤΑ ΕΝΝΟΙΑ) έχει δύο όψεις ανάλογα με τις ανθρώπινες ανάγκες που καλείται να ικανοποιήσει (ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΗ ΒΑΣΗ)
Η πρώτη, η υλική, αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των υλικών αναγκών του ανθρώπου και περιλαμβάνει όλα τα ορατά επιτεύγματά του, από τα ατελή παλαιολιθικά εργαλεία μέχρι την τηλεόραση και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Η δεύτερη, η πνευματική, έχει στόχο να ικανοποιήσει τις πνευματικές ανησυχίες του ανθρώπου, να απαντήσει στα προαιώνια ερωτήματά του για τη ζωή, τον θάνατο, τη φύση, την αλήθεια και την ελευθερία. Έτσι εκφράζεται, κατά κύριο λόγο, με την θρησκεία, την επιστήμη και την τέχνη (ΕΙΔΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ)

2° ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Πρόταση (ΔΙΑΙΡΕΤΕΑ ΕΝΝΟΙΑ) λέγεται το συντομότερο τμήμα του λόγου που εκφράζει μια σκέψη, μια επιθυμία ή ένα συναίσθημα. Τα είδη των προτάσεων ως προς το περιεχόμενό τους (ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΗ ΒΑΣΗ) είναι: α) προτάσεις κρίσεως με τις οποίες διατυπώνεται μια κρίση, μια σκέψη, ή δίνεται μια πληροφορία β) προτάσεις επιθυμίας με τις οποίες εκφράζεται μια επιθυμία, προσταγή, ευχή γ) προτάσεις επιφωνηματικές με τις οποίες εκφράζεται ένα έντονο συναίσθημα και δ) προτάσεις ερωτηματικές με τις οποίες διατυπώνεται μια ερώτηση (ΕΙΔΗ).

- Στην παράγραφο που αναπτύσσεται με διαίρεση, τα είδη της διαιρετέας έννοιας ενδέχεται να καταγράφονται, χωρίς να υπάρχει αναφορά στη διαιρετική βάση.

Τα βλαστικά κύτταρα (ΔΙΑΙΡΕΤΕΑ ΕΝΝΟΙΑ) διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τα εμβρυϊκά και τα ενήλικα. (ΕΙΔΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ). Τα εμβρυϊκά βλαστοκύτταρα απομονώνονται από πολύ πρώιμα έμβρυα, πριν από την εμφύτευσή τους στη μήτρα, που βρίσκονται σε ένα στάδιο που ονομάζεται βλαστοκύστη. Τα ενήλικα βλαστοκύτταρα υπάρχουν στους

ιστούς του οργανισμού παιδιών και ενηλίκων, αρκετά σε αριθμούς κυρίως σε ορισμένους ιστούς του οργανισμού, όπως ο μυελός των οστών και το αίμα του ομφάλιου λώρου (αιμοποιητικά βλαστοκύτταρα). Μπορούν επίσης να ληφθούν από το δέρμα ή τον λιπώδη ιστό, που αφαιρείται με λιποαναρρόφηση. Υπάρχουν επίσης σε περιορισμένες ποσότητες, στο συκώτι, στην καρδιά και στο νευρικό σύστημα (ενήλικα νευρικά βλαστοκύτταρα).

Φωτεινή Στυλιανοπούλου. Καθηγήτρια βιολογίας στο τμήμα νοσηλευτικής του πανεπιστημίου Αθηνών

3. ΑΝΑΛΟΓΙΑ

Η αναλογία χρησιμοποιείται για να εξηγήσουμε μια έννοια ή κατάσταση συγκρίνοντάς την με μια άλλη, παρόμοια, που είναι πιο κατανοητή για τον αναγνώστη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Το διαδίκτυο είναι σαν μια τεράστια βιβλιοθήκη, όπου κάθε βιβλίο είναι μια ιστοσελίδα και κάθε σελίδα είναι μια διαφορετική πληροφορία. Όπως σε μια βιβλιοθήκη μπορούμε να βρούμε και να διαβάσουμε οποιαδήποτε πληροφορία

θέλουμε, έτσι και στο διαδίκτυο αρκεί να ξέρουμε που θα ψάξουμε.

4. ΑΙΤΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Η ανάπτυξη παραγράφων με τη μέθοδο του αιτίου και αποτελέσματος περιγράφει το πώς ένα γεγονός ή κατάσταση οδηγεί σε κάποιο αποτέλεσμα.

1° ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η κακή διατροφή (ΑΙΤΙΟ) στα παιδιά μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα υγείας (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ), όπως η παχυσαρκία, η αναιμία και οι καρδιακές παθήσεις. Επίσης, μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ακαδημαϊκή τους επίδοση και την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ).

2° ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ένα καίριο πρόβλημα της ελληνικής εκπαίδευσης είναι η απομάκρυνση – ψυχική και συναισθηματική- τού μαθητή από το σχολείο. (ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ). Αυτό συμβαίνει στο ελληνικό σχολείο είτε λόγω τού καταπιεστικού προγράμματος είτε λόγω της συναίσθησης των μαθητών ότι τελικά δεν μαθαίνουν στο σχολείο ό, τι θα τους είναι χρήσιμο είτε διότι αισθάνονται ότι λειτουργούν καθαρώς

παθητικά, αναπαράγοντας απομνημονευτικά όγκους πληροφοριών χωρίς καμιά δική τους συμμετοχή, χωρίς βιβλιοθήκες, χωρίς κάτι που να τους τονώνει το ηθικό ή να τους προσφέρει δημιουργική απασχόληση, να τους αρέσει, να τους προσελκύει και να τους δίνει χαρά. Το γεγονός ότι τρέχουν ατέλειωτες ώρες στα φροντιστήρια για ξένες γλώσσες ή για τις Πανελλαδικές, ότι βλέπουν τους γονείς τους να ξοδεύουν πολλά χρήματα (που δεν έχουν), ενώ μαθαίνουν ότι η Παιδεία είναι δωρεάν(!), αυξάνει την ανησυχία τους και την έλλειψη εμπιστοσύνης στο σχολείο. Γενικά, έχουν την αίσθηση ότι το σχολείο, ιδίως το δημόσιο, είναι ξεχασμένο από την Πολιτεία, ενίοτε και από τη φροντίδα των δασκάλων τους, και ότι ελάχιστα παίρνουν από αυτό. Έχουν την οδυνηρή αίσθηση της χαμένης προσπάθειας και τού χαμένου χρόνου. Και το ιδιαίτερα δυσάρεστο: έχουν αρχίσει να καταλογίζουν μεγάλες ευθύνες στους δασκάλους τους και να χάνουν την εμπιστοσύνη τους, ενίοτε και τον σεβασμό σ' αυτούς. (ΑΙΤΙΑ)

Γιώργος Μπαμπινιώτης. Καθηγητής της γλωσσολογίας στο πανεπιστήμιο Αθηνών

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η χρήση παραδειγμάτων για την ανάπτυξη παραγράφου βοηθά στην επεξήγηση και ενίσχυση μιας ιδέας ή θεωρίας μέσω συγκεκριμένων περιπτώσεων.

Τα κοινωνικά μέσα μπορούν να έχουν και θετική επίδραση στην καθημερινή ζωή. Για παράδειγμα αυξάνουν τη διασύνδεση μεταξύ ανθρώπων που ζουν σε διαφορετικές χώρες. Μέσω πλατφορμών όπως το Facebook και το Instagram, οι άνθρωποι μπορούν να διατηρούν επαφή με φίλους και συγγενείς σε όλο τον κόσμο, ανταλλάσσοντας μηνύματα, φωτογραφίες και βίντεο σε πραγματικό χρόνο.

6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΣΗ

Η σύγκριση και αντίθεση αναλύει τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ δύο ή περισσότερων αντικειμένων, ιδεών ή φαινομένων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η παραδοσιακή διδασκαλία περιλαμβάνει την φυσική παρουσία μαθητών και δασκάλων σε μια αίθουσα, προσφέροντας άμεση αλληλεπίδραση και συνεργασία. Αντίθετα, η ηλεκτρονική μάθηση παρέχει ευελιξία ως προς

το χρόνο και τον τόπο της μάθησης, επιτρέποντας στους μαθητές να παρακολουθούν μαθήματα από απόσταση. Ωστόσο, η ηλεκτρονική μάθηση μπορεί να περιορίσει την άμεση επικοινωνία και αλληλεπίδραση που προσφέρει η παραδοσιακή διδασκαλία.

7. ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αιτιολόγηση προσφέρει λογικά επιχειρήματα και εξηγήσεις για να υποστηρίξει μια άποψη ή να εξηγήσει ένα γεγονός.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση είναι σημαντική στα σχολεία διότι ευαισθητοποιεί τους μαθητές σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα και τους ενθαρρύνει να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές. Επιπλέον, καλλιεργεί την κριτική σκέψη και την υπεύθυνη συμπεριφορά, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση πολιτών που θα μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του μέλλοντος με γνώση και συνείδηση.

8. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΜΕΘΟΔΩΝ

Ο συνδυασμός μεθόδων μπορεί να προσφέρει μια πιο ολοκληρωμένη και πολυδιάστατη προσέγγιση στο θέμα, επιτρέποντας την κάλυψη διαφορετικών πτυχών και την ενίσχυση των επιχειρημάτων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η τεχνολογία έχει μεταμορφώσει την εκπαίδευση, επιτρέποντας τη δημιουργία νέων εργαλείων μάθησης και τη βελτίωση της πρόσβασης στη γνώση (αιτιολόγηση). Για παράδειγμα, οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες μάθησης έχουν καταστήσει δυνατή την παρακολούθηση μαθημάτων από απόσταση (παράδειγμα), ενώ η χρήση διαδραστικών πινάκων και tablet στις αίθουσες διδασκαλίας ενισχύει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών (σύγκριση και αντίθεση).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<https://diktio-kathigiton.net/tropoi-anaptyxis-paragrafou>

ΛΑΓΟΥ,Μ(2019)<https://blogs.sch.gr/mlagou/2019/12/14/tropoi-anaptyxis-paragrafoy/> (25-11-2024)

Μέρκας,Γ(2018)<https://www.schooltime.gr/2018/05/22/tropoi-anaptiksis-paragrafou-orismos-diairesi-ekthesi-g-likeiou-theoria/> (25-11-2024)